

Konflikt v Severním Irsku

Jan Frank

TRITON

TRITON

Konflikt v Severním Irsku

Jan Frank

DĚJINY DO KAPSY | 26

Konflikt v Severním Irsku

Jan Frank

TRITON

Jan Frank

Konflikt v Severním Irsku

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Mgr. Jan Frank

recenzoval:

prof. PhDr. Vladimír Nálevka, CSc.

© Jan Frank, 2005

© Triton, 2006

Cover © Eva Bystrianská, 2006

Vydalo Nakladatelství TRITON

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-735-6

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	9
Historické předpoklady konfliktu	11
Ulsterské souvislosti	16
Národnostní otázka na začátku 20. století	21
K rozdělení ostrova	30
Dilema rozdělení	36
Severní Irsko v letech 1921–1939	40
IRA a Ulster za druhé světové války	44
Severní Irsko v letech 1945–1963	47
Rozdělení severoirské společnosti	50
O’Neillova éra	58
Stížnosti katolíků v předvečer krize	64
Rozmach hnutí za občanská práva	66
Britská intervence, návrat IRA a pád Stormontu	75
Britské iniciativy a stávka z roku 1974	94
Léta politické nehybnosti	109
Hladovky a dohoda z Hillsborough 1985	132
Důsledky Anglo-irské smlouvy	156
Ukončení palby a mírový proces	176
Závěr	206
Chronologie vývoje irské otázky ve 20. století	218
Doporučená literatura	221

Seznam použitých zkratk

- AIA – Anglo-Irish Agreement (Anglo-irská dohoda)
- AP – Alliance Party (Strana Aliance)
- BD – Belfast Agreement (Belfastská dohoda)
- DUP – Democratic Unionist Party
(Demokratická unionistická strana)
- FD – Framework Documents (Rámcové dokumenty)
- INLA – Irish National Liberation Army
(Irská národněosvobozenecá armáda)
- IRA – Irish Republican Army
(Irská republikánská armáda)
- IRB – Irish Republican Brotherhood
(Irské republikánské bratrstvo)
- NICRA – Northern Ireland Civil Rights Association
- NP – Nationalist Party (Nacionalistická strana)
(Severoírské sdružení za občanská práva)
- OIRA – Official Irish Republican Army (Oficiální IRA)
- OUP – Official Unionist Party (Oficiální Unionistická strana)
- PIRA – Provisional IRA (Prozatímní IRA)
- RUC – Royal Ulster Constabulary (Královská ulsterská policie)
- SDLP – Social Democratic Labour Party
(Sociálně demokratická labouristická strana)
- UDA – Ulster Defence Association (Ulsterská obranná asociace)
- UDR – Ulster Defence Regiment
(Ulsterský obranný regiment)
- UP – Unionist Party (Unionistická strana)
- UVF – Ulster Volunteer Force (Ulsterská dobrovolnická síla)
- UWC – Ulster Worker's Council (Ulsterská rada dělníků)
- VM – Vanguard Movement (Hnutí Předvoj)

Úvod

Moderní fáze občanského konfliktu v Severním Irsku není historií, jež by zásadněji ovlivňovala evropskou respektive světovou politiku 20. a 21. století. Týká se totiž příliš malého počtu lidí, kteří, třebaže jsou často na smrt znesvářeni, v zásadě uznávají identické kulturní aspekty západní civilizace. Konflikt se tak ve 20. století nemohl stát jednou z „bojových front“ soupeřících „velkých ideologií“ či společenských systémů, ačkoli na obou jeho stranách stojí skupiny schopné spojit se pro vlastní vítězství s kýmkoli. Z tohoto pohledu jsou tedy dějiny Severního potažmo celého Irska ve 20. století pro historika obecných dějin spíše periferní záležitostí, jejíž téměř úplná absence v dějepisných skriptech či učebnicích v podstatě odpovídá jejímu světodějnému významu. Přesto je dnes mezi informovanou veřejností především v Evropě a v USA jen málo těch, kteří by neznali takové pojmy, jako je IRA (Irská republikánská armáda), „Krvavá neděle“, či jméno Gerryho Adamse. Pokud bychom pro tuto „popularitu“ severoirského konfliktu hledali vysvětlení, museli bychom hned za faktor násilí samotného zařadit minimálně tři další příčiny: za první dlouhodobost konfliktu, za druhé fakt, že se odehrává na území tak významné země, jakou je Velká Británie, a za třetí výraznou estetickou symboliku, již na sebe hlavní aktéři sporu upozorňují (unionistické průvody, republikánská i unionistická sgrafita atd.). Kombinace těchto tří faktorů způsobila, že se z ulsterského kon-

fliktu, médií často snímaného jako pohled na pochodující kapely oranžistů či symboly IRA na belfastských zdech, stal světový symbol etnické zášti, jehož kulturní význam převyšuje jeho význam vojenský či bezpečnostní.

Z tohoto důvodu se také na irské, respektive severoirské dějiny od začátku 70. let 20. století, kdy IRA proti Velké Británii zahájila svou válku, soustředila velká pozornost historiků, antropologů a sociologů především z Irska a z anglosaských zemí s cílem pochopit, o co se v této zemi vlastně jedná, a snad i napomoci k uvolnění napětí. Od té doby na téma nacionálního rozkolu v Irsku vzniklo velké množství sociálněvědních prací a jejich počet roste i nadále, protože konflikt nebyl zdaleka vyřešen. Bez nadsázky lze říci, že se Severní Irsko stalo jakousi „akademickou laboratoří“, která vědcům z celého světa poskytuje možnost prověřovat vědní kategorie a na vlastní oči zkoumat etnický rozdělenou společnost. Kromě toho jsou ale moderní dějiny konfliktu v Severním Irsku velkou lekcí o dlouho marně hledaném kompromisu. Také proto má smysl o tomto tématu psát.

Historické předpoklady konfliktu

Porozumět problémům Severního Irsku není možné bez alespoň částečného nahlédnutí do irské minulosti. S trochou nadsázky lze říci, že irská minulost a – vzhledem k rozdělení ostrova na dvě části – také přítomnost, to je vztah k Velké Británii. O jeho problematičnosti a tragičnosti se rozhodlo již ve středověku, kdy anglický panovník Jindřich II. vyhověl žádosti exilového vládce irského království Leinsteru Murchady, aby mu dopomohl zpět na trůn, a povolil svým normanským frankofonním rytířům v Anglii, aby pro něj při této příležitosti Irsko dobyli. Vpád Normanů, k němuž došlo na přelomu 60. a 70. let 12. století, přerval více než tisíciletou politickou a sociální tradici autochtonního vývoje keltských křesťanských království a na několik dalších staletí zemi uvedl do nepřetržitého válečného stavu mezi anglickými dobyvateli, kteří se v zemi natrvalo usazovali a přejímali irské zvyky, a domorodou irskou šlechtou.

Na přelomu 15. a 16. století se zdálo, že Irové, kteří měli početní převahu a naučili se lépe válčit, opět ostrov zcela ovládnou. Jejich snahu zmařili svým odhodláním Irsko vojensky udržet panovníci nové anglické tudorovské dynastie (Jindřich VIII. a Alžběta I.), kteří přijali protestantismus a v atmosféře přiostrujících se mezinárodních vztahů i v kontextu sílících imperiálních ambicí Anglie chtěli Irsko pevněji ovládnout. O sílu a první kolonizační podniky opřená politika anglizace, feudalizace a centralizace Irsku, kte-

rou kvůli odporu Irů k protestantismu doprovázela i protikatolická diskriminace, vyvrcholila na konci 16. století, kdy Angličané zlomili vojenský odpor v provincii Munster a posléze za cenu velkého vojenského tažení napříč Irskem i v provincii Ulster. V těchto střetnutích Irové bojovali za svou politickou autonomii i na obranu katolické víry.

Tyto zkušenosti (v první rebelii na straně Irů intervenovali papežští vojáci, ve druhé Španělé) přiměly Stuartovský dvůr Jakuba I. k tomu, aby klid v Irsku jednou provždy zajistil rozhodnou akcí. V prvních desetiletích 17. století proto do Ulsteru přišlo přibližně 20 000 anglických a především skotských protestantských kolonistů/vojáků, kteří převzali půdu po irských exulantech a na základě příslušnosti ke státu uznávané církvi se stali privilegovanou skupinou obyvatelstva, jejíž více či méně důslednou sociální separaci od „divokých Irů“ podtrhovala i celá řada odlišných kulturních a etnických tradic.

Křehkost nového anglického řádu v Irsku se projevila ve chvíli, kdy na počátku 40. let vypukla v Anglii občanská válka mezi králem, parlamentem a Skoty. Irové, v jejichž čele stanuli vyvlastnění exiloví i domácí šlechtici, posílení katolickými Staroangličany (potomky prvního anglického osídlení) a podporou katolické církve, mocenského vakua ihned využili, obrátili zbraň proti Angličanům a „ve jménu víry a krále“, od něhož očekávali politické ústupky, zanedlouho většinu Irska obsadili. Iluze povstalců skončily ve chvíli, kdy parlament roku 1649 nechal popravit Karla I. a do Irska vyslal silnou armádu pod velením Olivera Crom-

wella, která rozklíženou irskou alianci v krátké době vojensky zpacifikovala. Následovaly rozsáhlé majetkové konfiskace, po jejichž skončení v rukou irských katolíků zůstala pouhá pětina půdy na ostrově. Nadlouho poslední naději na politický zvrat vyvolaly v Irech události roku 1689, kdy se v Irsku vylodil sesazený anglický král a katolík Jakub II., který se spojil s francouzským králem Ludvíkem XIV. a doufal, že s jeho a irskou pomocí dobude anglickou korunu zpět. Irové Jakuba, který slíbil celou řadu podstatných ústupků, včetně zrušení cromwellovského záboru, podpořili, ale ani oni, ani francouzští vojáci nedokázali obstát proti armádě Jakubova rivala na anglickém trůně Viléma III. Oranžského v památné bitvě na řece Boyne 12. července 1690, po níž se jakobité již vojensky nedokázali vzchopit.

Irské angažmá ve „válce dvou králů“ Angličany a irské protestanty dále utvrdilo v názoru, že katolíci představují nebezpečnou pátou kolonu v britském lůně. Katolická šlechta v Irsku téměř neexistovala, a tak byl další represivní úder veden proti katolíkům jako společenskému celku. Tzv. trestní zákony vydané irským protestantským parlamentem na přelomu 17. a 18. století zakázaly katolíkům nosit zbraně, zřizovat školy, dědit půdu po protestantech a pronajímat ji na dobu delší než 31 let. Katolický klérus v zemi se musel početně omezit a zaregistrovat se. Katolíci nesměli působit v právnických profesích a byli vyloučeni ze všech úřadů (včetně parlamentu) a z armády.

Jejich osudy se pak začaly měnit až na konci 18. století. Série ustanovení britského parlamentu nej-

prve zrušila přežilé trestní zákony. Vstup do parlamentu však katolíkům i nadále zůstával zapovězen – a to i přesto, že jej prosazovali někteří přední politické protestantského původu (Henry Grattan). Po vypuknutí Francouzské revoluce se irská nezávislost, národní sjednocení a svržení statkářského šlechtického režimu v Irsku staly tématem pro některé radikály (W. Tone) . Protibritské a profrancouzské povstání revoluční organizace Sjednocení Irové (United Irishmen) však roku 1798 Britové rozdrtili.

Britský premiér William Pitt mladší po potlačení povstání usoudil, že Irsko bude do budoucna stabilnější, omezí-li nezávislost tamního parlamentu, který po úspěšné agitaci protestantských patriotů získal roku 1782 autonomii. Zákon o unii mezi Irskem a Velkou Británií vešel v platnost roku 1801. V této chvíli z hlediska irských katolíků zbývalo odstranit poslední diskriminaci. Úkolu prosadit vstup katolíkům do britského parlamentu se ujal advokát a umírněný nacionalista Daniel O'Connell. S podporou katolické církve ve 20. letech zahájil masovou politickou agitaci, jejímž vrcholem byla jeho troufalá parlamentní kandidatura v roce 1828. Dolní komora britského parlamentu proti jeho požadavku neměla námitek, pro byl i premiér Wellington a názor lordů pomohla zvrátit víze možných nepokojů v Irsku. Tzv. zákon o katolické emancipaci, který katolíkům v Irsku umožňoval vstupovat do parlamentu a do nejvyšších armádních a justičních funkcí, vešel v platnost o rok později. Úspěch O'Connella povzbudil k úsilí o zrušení britsko-irské parlamentní unie, ale Britové na jeho kampaň ve 40.

letech reagovali jen represí. V téže době se začala formovat moderní tradice irského republikanismu založeného na myšlence násilného vypuzení Britů z Irska a národního sjednocení katolíků a protestantů v intencích Tonových myšlenek. Revoluční pokusy Mladoirů v roce 1848 a především Feniánů, opírajících se o iro-americkou organizaci Irské republikánské bratrstvo (Irish Republican Brotherhood/IRB), v roce 1867 selhaly pro nedostatek zájmu samotných Irů, ale k jejich odkazu se od té doby hlásili další a další radikálové.

Měly vliv i na myšlení britského premiéra W. E. Gladstona, který pokládal odstranění křivd spáchaných na Irech za principiální záležitost. Dokázal to tím, že na počátku 80. let reflektoval na agitaci irské Pozemkové ligy (Land League) a prosadil zákon, po jehož přijetí se začaly definitivně hroutit pozice irských protestantských statkářů. V letech 1886 a 1893 se neúspěšně pokusil uspokojit ambice Irské parlamentní strany (Irish Parliamentary Party) Charlese S. Parnella a prosadit irskou politickou autonomii. Proti zákonu však vystoupila část vlastní Gladstonovy Liberální strany, dále všichni konzervativci a především irští unionisté, kteří v britském parlamentu vytvořili vlastní frakci pod vedením Edwarda Carsona a s pomocí politických organizací v samotném Irsku dávali hlasitě najevo, že s irskou autonomií zásadně nesouhlasí.

Ulsterské souvislosti

Severoirský historik A. T. Q. Stewart ve své knize *The Narrow Ground* z roku 1977 uvádí: „*Jádrem problému v Ulsteru jsou Skotové, respektive geografická blízkost Ulsteru a Skotska.*“ Narážel tím na skutečnost, že Ulster a západní skotské pobřeží v nejužším bodě dělí pouhých 20 mil, což Irům již v 6. století umožnilo podniknout invazi do Skotska, aby tam založili první skotskou královskou dynastii a rozšířili svůj gaelský jazyk i kulturu. Gaelská skotská šlechta, šířící svůj vliv, se pak přirozenou, byť svébytnou, součástí ulsterské nobility stala od přelomu 12. a 13. století – a až do 16. století byl Ulster vývojem ve Skotsku ovlivňován více než poměry v Anglii.

Skotové tvořili rovněž většinu mezi kolonisty, které podnítila ke kolonizaci Ulsteru anglická koruna po svém vítězství v devítileté válce (Nine Years War) na přelomu 16. a 17. století. Mezi příchozími Angličany, Skoty a domorodými Iry od počátku panovalo silné napětí, neboť kolonisté do země přicházeli též jako vojenská posádka a hlavním účelem jejich mise bylo vytvořit početní protiváhu „povstalců“. Napětí podtrhovala etnická a především náboženská odlišnost protestantských kolonistů, kteří uzurpovali majetek po irských exulantech a těšili se nadřazenému postavení vyplývajícímu z faktu, že stát uznával (v případech skotských presbyteriánů omezeně toleroval) jejich církve, zatímco katolíci za neúčast na anglikánských mších museli platit pokuty. Splynutí s katolíky se od

počátku kladly překážky. Kolonistů však bylo příliš málo na to, aby sami obdělávali půdu, a proto v rozporu s původním záměrem koruny Irům, kteří byli ochotni platit vyšší nájemy a přijímat jejich hospodářské zvyklosti, půdu pronajímali. Tak vznikaly dodnes existující oblasti smíšeného osídlení, kde o špatných vztazích mezi obyvateli již v 17. století svědčily „národní“ ulice a další segregované enklávy.

Skotové a Angličané v Ulsteru se od počátku obávali dne, kdy proti nim většinoví Irové zaútočí, a proto se kontaktu s nimi co nejvíce vyhýbali. Tento strach, pro nějž se vžilo dodnes aktuální označení „*siege mentality*“ (obleženecká mentalita), prohloubily události 17. století. Rebelie let 1641–1649 nemohla začít jinde než v Ulsteru, kde si Irové s kolonisty ihned začali vyřizovat účty. Do určité míry rozlišovali mezi Angličany a presbyteriánskými Skoty, jejichž antiepiskopální církve rovněž neměla státní status a vymezovala se vůči etablované anglikánské církvi, ale na jejich ochranu do Ulsteru přesto musely dorazit skotské jednotky z Británie. Při sektářských masakrech padlo rukou irských povstalců 4000 protestantů. Odpor irských presbyteriánů vůči Irské církvi (Church of Ireland) před i po rebelii byl sice místy extrémní, ale ještě více se vymezovali proti Římu. Projevilo se to i na konci století, kdy podpořili věc Viléma Oranžského. Irští protestanté se téměř rok sami bránili proti irské armádě Jakuba II. a jejich regimenty figurovaly i ve Vilémově protestantské mnohonárodnostní armádě, jež zvítězila na řece Boyne 12. července 1690. Toto datum a především přízvisko krále vstoupily do „oran-

žistické“ mytologie stejně jako vzpomínka na hrdiný odpor města Londonderry, jež se po tři měsíce úspěšně bránilo Jakobovým obléhatelům. Obě události si oranžisté v průběhu 18. století začali připomínat formou pochodů a působivých vzpomínkových rituálů.

Trestní zákony z přelomu 17. a 18. století paradoxně postihly i ulsterské presbyteriány. Na rozdíl od katolíků však směli nosit zbraně, od státu pobírali příspěvek na chod svých kongregací a směli volně nakládat s majetkem. I díky tomu se v průběhu 18. století profilovali jako sociálně a ekonomicky nejúspěšnější ulsterská komunita. Ovládali obchod a řemesla ve městech a rozvinuli proslulé ulsterské plátenictví, které se stalo prestižní položkou vývozu britské průmyslové revoluce. Jejich pověstná protestantská pracovní výkonnost z nich udělala elitu i mezi ulsterskými farmáři. Ulster začal vzkvétat, takže návštěvníci ho již v 70. letech 18. století díky jeho úpravnosti a bohatství začínali srovnávat s Anglií. Etnické napětí opět vzrostlo na konci století, kdy byla uvolněna protikatolická legislativa a katolíci si začali pronajímat půdu po emigrantech do USA a prosazovat se v plátenictví. Protestanté se hrozbě ztráty pracovních příležitostí začali bránit útoky na katolická obydlí, které prováděla tajná organizace *Peep of Day Boys*, jejímž rivalem byli katoličtí Obránci (Defenders). V polovině 90. let srážky přerostly ve velký konflikt v hrabství Armagh, odkud v důsledku tlaku protestantských band odešlo přibližně 7000 katolíků. Roku 1795 po jedné z „bitev“ protestanté založili Oranžský řád (Orange Order),

z tradice zednářství čerpající a nenásilně profilovanou organizaci, jejímž hlavním úkolem bylo střežit odkaz vítězství Viléma Oranžského. Řád, který našel hojně podporovatele v armádě a mezi šlechtou, zosobňoval tzv. loajalismus, irské protestantské krédo, z něhož vyplývala povinnost co nejdůslednější ochrany britského protestantského dědictví v Irsku proti všem jeho nepřátelům.

Ulsteru se úzce týkalo i povstání Sjednocených Irů, neboť myšlenku svržení irského statkářského režimu a povznesení středního stavu podporovala celá řada republikánsky a nesektářsky naladěných presbyteriánů v Belfastu, kde revoluční organizace roku 1791 vznikla. Do povstání se jich ovšem zapojilo jen málo, neboť proti programu usmíření s katolíky vystupovala větší část presbyteriánského kléru i protestantů samotných.

Ekonomický rozvoj Ulsteru vyvrcholil v 19. století. Ve 30. a 40. letech 19. století se Belfast stal mezi městy největším světovým producentem plátna. Ve druhé polovině století se chloubou města staly také světoznámé loděnice *Harland and Wolf*, jejichž doky roku 1912 daly světu *Titanic*. Pro budoucí politickou orientaci provincie mělo velký význam, že město bylo svou exportní orientací spíše britské nežli irské. Stále agrární zbytek ostrova nebyl s industrializovaným Ulsterem respektive Belfastem tak pevně spojen jako Británie, protože představoval příliš malý a chudý trh. Původně presbyteriánské osídlení města bylo v průběhu 19. století až do výše 26 % promíšeno katolíky. Úměrně tomu se rychle zhoršovaly jejich vzá-

jemné vztahy. „Klasická“ byla tradice diskriminace v zaměstnávání – úspěšnější protestanté vždy hleděli, aby nezaměstnanost postihovala především katolíky, kteří jim opláceli stejnou mincí. V důsledku vzájemných násilností mezi dělníky obou denominací se v rámci Belfastu vytvořily segregované protestantské respektive katolické dělnické enklávy, například Falls Road či Shankhill Road a další. V letech 1813–1907 při všech výtržnostech v Belfastu zahynulo 68 lidí, z toho polovina roku 1886, kdy unionisty pobouřil Gladstonův první zákon o irské autonomii. Stejněho roku v Belfastu vznikla Loajalistická unie proti odvolání unie (Loyalist Anti-Repeal Union), jež zdůraznila ulsterský příspěvek do celoirské kampaně proti zákonu o autonomii. Snahy loajalistů podpořil také přední představitel britských konzervativců sir Randolph Churchill, který přijel stejného roku do Belfastu a otevřeně podpořil skomírající Oranžský řád, do jehož řad v následujících 30 letech vstoupily dvě třetiny protestantské mužské populace v Ulsteru.

Národnostní otázka na začátku 20. století

19. století katolickým Irům – až na správu vlastních věcí – vrátilo mnoho z jejich bývalé důstojnosti. Znovu směli zasedat v parlamentu a s přispěním státu směli libovolně vzdělávat děti podle katolických zvyklostí, takže radikálně snížili svou negramotnost. S majetkem mohli libovolně nakládat a až na několik symbolických výjimek neexistovalo pracovní místo, které by nesměli zastávat. Gladstonův zákon z roku 1869 odstranil výsadní postavení anglikánské Irské církve. Katoličtí Irové pronikali do profesí ve státní správě a rychlým tempem zaujímali stále větší početní procento v rámci střední třídy. Pozadu za politikou nezůstávalo ani irské literární a kulturní obrození, smířené s oslabením irštiny, ale vlasti sloužící všemi silami. Na počátku 20. století stál irský katolický nacionalismus před svou momentálně největší metou, kterou byla irská autonomie. Jen málokdo věnoval pozornost faktu, že se před Iry zároveň otevírá problém jejich vlastní identity.

Irsko se v průběhu staletí od příchodu britských kolonistů do země stalo multikulturní společností. Na počátku 20. století byla již více než relevantní otázka, co přesně lze od pojmem „irský národ“ rozumět. Irských protestantů již nebylo pár desítek či stovek tisíc jako před 200 či 150 lety, ale více než 1.000 000, takže tvořili téměř čtvrtinu obyvatel Irska. Dědictvím minulosti bylo, že jejich politický a ekonomický vý-

znam zdaleka překračoval jejich význam početní. Protestanté reprezentovali značnou část irské střední třídy a dominovali v nejvyšší třídě, v jejímž rámci ještě byly patrné rozdíly mezi presbyteriány a anglikány. Presbyteriáni, z nichž většina žila v severním Irsku, ovládali tamní obchod a průmysl, ale byli zároveň i úspěšnými farmáři a v neposlední řadě tvořili většinu mezi dělníky belfastského průmyslu. Anglikáni byli elitou mezi pozemkovými magnáty, měli početné zastoupení mezi profesemi střední třídy, jako například právníky a obchodníky, a byli páteří irské státní správy.

Protestanté v Irsku, a především ti ulsterští, kteří na severu vytvořili doslova „jiné Irsko“, navazovali na britskou protestantskou kulturu a jejich zemí byly Britské ostrovy v širším slova smyslu. Irsko akceptovali jediň v pevném svazku s Británií, a to buď ve formě parlamentní unie, nebo za předpokladu dostačující vlastní politické kontroly nad ostrovem, která by toto spojení zajistila. Katolická emancipace a směřování k obnovení vlastní státnosti tuto jejich vizi narušovaly.

Proč byla pro irské protestanty vize života v autonomním Irsku tak odpuzivá? Zatím se nejednalo o úplnou nezávislost, irský nacionalismus se nevyznačoval, alespoň na povrchu, náboženskou či rasovou rétorikou a návrh autonomního zákona unionistům poskytoval menšinové záruky. Šéf Irské parlamentní strany Ch. Stewart Parnell a jiní v jejím vedení byli protestanté. Teoreticky stačilo uznat realitu, že na ostrově byli sice silnou, ale přece jen minoritou a že katoličtí Irové mají historický nárok na samosprávu nad